

Obecně závazné vyhlášky a místní poplatky

Zdeněk Koudelka

Obce mohou vybírat místní poplatky podle zákona o místních poplatcích.¹ Do budoucna se předpokládá spíše formální než věcná transformace těchto poplatků na místní daně. Pojem daně je zde správnější, neboť daň je obecnou veřejnou dávkou, zatímco poplatek je vybírán povětšinou za činnost veřejné moci ve prospěch poplatníka (soudní poplatek za žalobu vybíraný od žalobce, správní poplatek za zahájení správního řízení o povolení stavby placený stavebníkem).²

Ústavní úprava umožňuje existenci povinnosti platit jakékoliv veřejnoprávní dávky (daně, poplatky) jen na podkladě zákona. Obec může zavést jen ty místní poplatky, které jsou výslovně uvedené v zákoně s určením jejich zákonného názvu a respektováním jejich maximální zákonné výše.³ Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona. Úprava obsažená v zákoně o místních poplatcích je tak komplexní, že obec musí postupovat jen podle něj a nemůže ukládat jiné povinnosti.⁴

Samotné rozhodnutí obce pro výběr místních poplatků i určení jejich výše, při respektování zákonné horní hranice, je v samostatné působnosti obce a činí tak zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou. Sazbu místního poplatku je nutné stanovit v obecně závazné vyhlášce zastupitelstvem. Obecně závazná vyhláška nemůže tuto pravomoc přenést na obecní úřad.⁵ To se týká i paušální sazby, pokud ji obec stanovuje jednostranně a ne v dohodě s poplatníkem. Zákon umožňuje stanovení poplatku paušální sazbou, přičemž zavádí dva právní režimy:

- a) Jednostranné stanovení paušální sazby – poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství.
- b) Dohodou s poplatníkem – poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity. Pokud jde o uzavírání dohody, jde o působnost rady, pokud si věc nevyhradí zastupitelstvo obce.

Tento rozdílný zákonný režim pro stanovení paušální sazby je pochybný. V praxi si totiž i v případě jednostranného stanovení může poplatník vybrat fakticky, zda bude využívat tuto paušální sazbu či sazbu základní. Jen musí akceptovat konkrétní výši paušální sazby, nemůže si ji sjednat v individuální dohodě. Paušální sazba má vliv na menší náročnost vedení evidence skutečností rozhodných pro výši poplatků v základní sazbě.

Obec může podrobit ohlašovací povinnosti osoby podléhající místnímu poplatku, byť jsou ze zákona či z obecně závazné vyhlášky od placení poplatku osvobozené. Nemůže však vázat na splnění této ohlašovací povinnosti zánik poplatkové povinnosti.⁶ Tento závěr podpořil i Tomáš Langášek, byť upozornil na předchozí odlišný názor Ústavního soudu: „Konečně

¹ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Nález č. 4/2000 Zbierky nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenska (III.ÚS 1/00).

² Nejvyšší správní soud však v místním poplatku vidí především význam vyrovnání negativních jevů (poplatek ze psů), nikoliv primárně význam posílení obecního rozpočtu. Nicméně v zásadě i daně jdou z velké části na vyrovnání různých negativních jevů či podporu pozitivních činností (dřaňová osvobození a úlevy). Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 1545 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sv. 5/2008 (2Afs 107/2007-168).

³ Čl. 11 ods. 5 Listiny základních práv a svobod.

⁴ Nález č. 55/2007 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 44 (Pl.ÚS 20/06).

⁵ Nález č. 183/2006 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 43 (Pl.ÚS 24/06).

⁶ Nález č. 87/2007 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 45 (Pl.ÚS 30/06).

pokud jde o otázku navázání zániku povinnosti platit místní poplatky na splnění oznamovací povinnosti, je nutno připustit, že náleží Pl. ÚS 20/06 ze dne 20. března 2006 představuje odklon od dosavadní judikatury. Právní názor Ústavního soudu vyplývající z tohoto nálezu však nebyl blíže odůvodněn, a nelze jej proto považovat za právní názor vyslovený v nálezu, který by byl precedenčně určující pro budoucí kauzy. Ostatně v tomto nálezu jsou dvě obdobná ustanovení téže vyhlášky hodnocena zcela rozdílně. O dva měsíce později přijalo plénum náleží Pl. ÚS 30/06, který v linii dosavadní judikatury (bez přihlídnutí k nálezu Pl. ÚS 20/06) jednoznačně konstatoval, že nelze vázat zánik poplatkové povinnosti na splnění povinnosti oznamovací. Tento závěr tedy zřejmě platí i nadále pro kauzy budoucí.“⁷

Obec nemusí vydat obecně závaznou vyhlášku o místních poplatcích, tedy nemusí místní poplatky vybírat. Pokud však místní poplatky vybírá, **nemůže v příslušné obecně závazné vyhlášce stanovit libovolné osvobození**. Obecně závazná vyhláška obce o místním poplatku nemůže stanovit takové osvobození od místního poplatku, které povede k obcházení zákona. Nemůže v rámci osvobození razantně zvýhodnit jednu skupinu poplatníků-místních občanů na úkor jiných.⁸ Osvobození v obecně závazné vyhlášce musí být formulováno srozumitelně a předvídatelně, jinak musí jít negativní důsledky nesrozumitelnosti a nepředvídatelnosti právní úpravy k tíži autora (obce), nikoliv adresáta právního předpisu.⁹

Z hlediska původní dikce zákon č. 367/1990 Sb., o obcích výslovně zařazoval místní poplatky do samostatné působnosti. Od r. 2000 to zákon o obcích výslovně nečinil, ale nečinil ani opak a při použití pravidla, že v nejasnostech je působnost územní samosprávy považována za působnost samostatnou, a s přihlídnutím k tomu, že do samostatné působnosti patří i hospodaření a rozpočet obce, s čímž je výběr místních poplatků jako příjem obce přímo svázán,¹⁰ bylo správné považovat i správu místních poplatků obcí za samostatnou působnost obce.¹¹ Z hlediska zákona o obcích byla správa místních poplatků v samostatné působnosti, neboť není žádného důvodu pro oddělování podstaty působnosti jako samostatné pro hmotně právní oblast dané věci a přenesené pro procesní oblast. Takovýto přístup je nesystémový, přesto je to možné, pokud existuje jasná zákonná direktiva. Ministerstvo financí a jemu podřízené finanční úřady zastávaly názor, že určení výše a úprava místních poplatků obcí obecně závaznou vyhláškou je výkon samosprávy, ale jejich správa (výběr, podmínky prominutí apod.) je již výkon přenesené státní správy. Tento svůj postoj zdůvodňovaly tím, že zde obce postupovaly podle zákona o správě daní a poplatků a dnes daňového řádu,¹² což je sice pravda, ale zákon o správě daní a poplatků a nyní daňový řád jsou čistě procesními předpisy a nemají vliv na charakter působnosti obcí. Věcná působnost obcí a její charakter je obsažen v předpisech hmotně právních a organizačních. Tento názor Ministerstva financí bylo možné vyvrátit i poukazem na obdobné používání správního řádu v samostatné působnosti obce, a to na základě dynamického odkazu v zákoně o obcích (ukládání pokut v samostatné

⁷ Zápis ze semináře Ministerstva vnitra Veřejný pořádek ve správních aktech územních samosprávních celků z 20. 9. 2007, http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/mistni/dokumenty/seminar_verpor.pdf

⁸ Náleží č. 152/2002 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (556/2002 Sb., Pl.ÚS16/02).

⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 474/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (2Afs 122/2004-69).

¹⁰ Zařazení hospodaření obce jako dílu 2 do hlavy II „Samostatná působnost obce“ zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, § 35 ods. 2 a § 84 ods. 2 písm. b) zákona o obcích.

¹¹ To potvrdil i rozsudek Krajského soudu Plzeň č. 35/2003 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

¹² Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Daňový řád č. 280/2009 Sb. JAN BŘEŇ: Vyhlášky o místních poplatcích a sporná ustanovení 1. *Moderní obec* 7/2003, s. 27.

působnosti obcí).¹³ Ovšem dnes vlastní správu vybírání místních poplatků provádí obecní úřad v přenesené působnosti, což výslovně stanovila novela zákon o místních poplatcích.¹⁴ Od 2003 je tak nesystémově správa místních poplatků zařazena v přenesené působnosti, byť jejich stanovení je v samostatné působnosti a jsou zdrojem rozpočtu obce jako významného materiálního základu samosprávy obce. Do samostatné působnosti patří i snížení a osvobození poplatků z důvodu odstranění tvrdosti s tím, že je obec upraví v obecně závazné vyhlášce.¹⁵

Zákon umožňuje, aby některé poplatky - ze vstupného, ubytovací kapacity, povolení vjezdu s motorovým vozidlem nebyly vybírány v sazbě dané obecně závaznou vyhláškou, ale paušální částkou dohodnutou obcí s poplatníkem.¹⁶ Obec vždy však musí stanovit základní sazbu, pro případ nedohody mezi obcí a poplatníkem. Poplatník bude o smlouvu usilovat tehdy, bude-li pro něj výhodnější. K uzavření smlouvy za obec je nutné rozhodnutí rady, pokud daná věc nebude vyhrazena zastupitelstvu.

1 Místní poplatek ze psů

Místní poplatek ze psů je povinen platit držitel psa staršího 3 měsíců, nikoliv jeho vlastník. Tím došlo novelou od 1. 1. 2004 k zásadní změně, kdy do té doby tomu bylo naopak. Zákon¹⁷ tak vyhověl obcím, které se snažily řešit neplatiče poplatku, kteří prohlašovali, že jsou jen držitelé psa a vlastníkem je někdo jiný s trvalým pobytem v obci, která měla poplatek podstatně nižší než obec, kde se pes skutečně zdržoval. Tuto tendenci však dříve postihoval Ústavní soud, který poukazoval, že obec může zpoplatnit vlastníka psa, nikoliv jeho držitele.¹⁸ Zpoplatnitelným držitelem však nejsou útulky pro psy.¹⁹

Zpoplatnit psa může obec podle trvalého pobytu fyzické osoby a sídla právnické osoby jako držitelů psa. Může tak dojít k situaci, kdy je pes zpoplatněn v jiné obci, než ve které je ve skutečnosti chován. Zákon stanoví maximální hranici poplatku i privilegované nižší maximální hranice poplatků (osoby, které pobírají důchod jako jediný zdroj příjmu) a osoby osvobozené od poplatku.²⁰

2 Místní poplatek za užívání veřejného prostranství

Místním poplatkem za užívání veřejného prostranství, které obec určí v obecně závazné vyhlášce, může obec zpoplatnit zvláštní užívání všech veřejně přístupných pozemků, které nejsou zemědělskou nebo lesní půdou a jsou vedeny jako ostatní plochy. K tomuto závěru došel Ústavní soud ve věci obecně závazné vyhlášky obce Tehov o místních poplatcích,²¹ i

¹³ § 147 ods. 1 pís. a) zákona o obcích.

¹⁴ § 14 ods. 3 a § 15 zákona o místních poplatcích ve znění zákona č. 320/2002 Sb. účinná k 1. 1. 2003.

¹⁵ § 16 zákona o místních poplatcích. JAN BŘEŇ: Místní poplatky, *Moderní obec* 10/2003, s. 36 a Správa místních poplatků po novele 2, *Moderní obec* 1/2004, s. 41.

¹⁶ § 6 ods. 3, § 7 ods. 4 a § 10 ods. 3 zákona o místních poplatcích. JAN BŘEŇ: Vyhlášky o místních poplatcích a sporná ustanovení 2, *Moderní obec* 8/2003, s. 32-33.

¹⁷ § 2 ods. 2 zákona o místních poplatcích ve znění zákona č. 229/2003 Sb. JAN BŘEŇ: Vyhlášky o místních poplatcích a sporná ustanovení 2, *Moderní obec* 8/2004, s. 32.

¹⁸ Nález č. 176/2001 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (Pl.ÚS 20/01).

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 1545 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sv. 5/2008 (2Afs 107/2007-168).

²⁰ ŠÁRKA LINERTOVÁ: Místní poplatky ze psů a povinnosti obce, *Moderní obec* 5/2005, s. 42.

²¹ Nález č. 19/1995 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu. Obdobné stanovisko zaujal i Krajský soud v Praze v rozhodnutí z 3. 3. 1994, čj. 20 Ca 5/93-42.

když vymezení veřejného prostranství v zákoně je jen demonstrativní.²² Konkrétně zde byla řešena otázka, zda může obec místním poplatkem zatížit užívání „lesoparku“. Ústavní soud došel k závěru, že i když lesopark je pojem obecně v jazyce používán, tak pro poplatkovou úpravu je rozhodující úřední zařazení pozemku k příslušné kultuře v katastru nemovitostí. Za užívání lesů pak místní poplatek vybírat nelze, obdobně i v případě zemědělské půdy.

Zákon o místních poplatcích nemá vlastní speciální definici veřejného prostranství. Veřejným prostranstvím jsou všechny pozemky splňující kritéria bez ohledu na vlastníka,²³ tedy nikoliv jen pozemky obce, kraje nebo státu, obec je však musí pro účely zpoplatnění výslovně určit.²⁴ Pozemek je veřejným prostranstvím, i když je reálně užíván pouze jednou osobou. Podstatné je, zda je bez omezení přístupný komukoliv.²⁵ Toto pravidlo výslovným uvedením, že veřejné prostranství jsou veřejně přístupné prostory sloužící obecnému (veřejnému) užívání bez ohledu na charakter vlastníka, potvrdil i zákon o obcích z roku 2000 ve své definici veřejného prostranství.²⁶ Obdobně i v trestním právu se pojem veřejně přístupné místo vykládá bez vztahu k vlastnictví jako místo, kam má přístup široký okruh lidí individuálně neurčených.²⁷ ***I když to zákon výslovně nestanoví, nelze zpoplatnit vlastníka pozemku, neboť by šlo o neústavní zásah do jeho vlastnického práva.***²⁸

Určení veřejného prostranství v příslušné obecně závazné vyhlášce nemusí být individuální (vypsání pozemků čísla parcel podle katastru nemovitostí) – byť je možné,²⁹ ale musí být takové, aby nevznikaly pochybnosti o zpoplatněných prostranstvích.³⁰ Pro účely místních poplatků Ústavní soud stanovil, že specifikace míst užívaných jako veřejné prostranství je nutná z důvodu právní jistoty vlastníků pozemků.³¹ V praxi je tak nutné uvést přímo přesné označení daného území. Pro jiné než poplatkové účely je však možné použít popis obecnější.

Poplatek za užívání veřejného prostranství nenahrazuje dohodu s vlastníkem a případnou další soukromoprávní platbu. Bude-li tedy veřejné prostranství ve vlastnictví jiného vlastníka než obce, tak musí uživatel uzavřít dohodu s vlastníkem a případně mu zaplatit nájem a obci místní poplatek. Nicméně tak může postupovat i obec, je-li vlastníkem pozemku. Vedle místního poplatku může jako vlastník vybírat i nájem či jinak označenou platbu za užívání její věci.³² Většinou se to neděje a obce se spokojují s místním poplatkem. Pokud by tak tomu bylo, musí si být obec vědoma jiného právního režimu pro výběr místního poplatku jako veřejné dávky v řízení podle daňového řádu a režimu výběru nájmu jako soukromoprávní platby s možností vymáhání při neplacení občanskoprávní žalobou u soudu. Ve sporných

²² Dříve byla definice veřejného prostranství pro účely místního poplatku uvedena v § 4 ods. 2 zákona o místních poplatcích. Od novely zákonem č. 229/2003 Sb. platí obecná definice § 34 zákona o obcích.

²³ Rozsudek Krajského soudu v Plzni č. 1588 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sv. 6/2008 (57 Ca 37/2004-105).

²⁴ § 14 ods. 2 zákona o místních poplatcích.

²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 773/2006 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (5As 49/2004-77).

²⁶ § 34 zákona o obcích. Usnesení č. 12/2001 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (III.ÚS111/01).

²⁷ § 202 ods. 1 trestního zákona č. 140/1961 Sb. Usnesení Nejvyššího soudu z 31. 10. 2006 č. 8Tdo 1330/2006.

²⁸ Nález č. 59/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 36 (211/2005 Sb., Pl.ÚS 21/02).

²⁹ Nález č. 176/2001 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu s. 316.

³⁰ JAN BŘEŇ: Vyhlášky o místních poplatcích a sporná ustanovení 2, *Moderní obec* 8/2004, s. 32.

³¹ Nález č. 122/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (302/2005 Sb., Pl.ÚS 1/05).

³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 1934 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (9Afs 86/2008-89).

případech, zda jde o zpoplatněné veřejné prostranství, připustil Ústavní soud, že tak může určit zastupitelstvo obce, ale z hlediska zákazu retroaktivity v této právní oblasti, jen s poplatkovými účinky do budoucna.³³

Spornou otázkou bylo, zda lze vymáhat poplatek i za užívání prostranství ve volně přístupných průchodech ve stavbách (pasáže). Ústavním soudem tato věc zatím řešena nebyla. Nicméně s ohledem na definici veřejného prostranství v zákoně o obcích, která do veřejného prostranství výslovně zahrnuje tržiště a další veřejně přístupné prostory, je možné zpoplatnit i užívání prostorů v zastřešených pasážích budov, jsou-li veřejně přístupné.

Místní poplatek lze uložit jen za zvláštní užívání definované v zákoně.³⁴ Nelze jej uložit např. za užívání veřejných komunikací pro konání demonstrací a průvodů, i když i toto užívání není běžným určením užívání komunikací. Zpoplatněno je v zákoně určené zvláštní užívání veřejného prostranství, nikoliv jakékoliv užití bránícího obecnému užívání a to za dobu faktického užívání veřejného prostranství, nikoliv za dobu, kdy uživatel sice skončil užívání, ale obci to neoznámil.³⁵ Jednou z funkcí povinnosti platit poplatky za zvláštní užívání veřejného prostranství je zajistit prostřednictvím ekonomického tlaku obce, aby zvláštní, tj. nezbytně omezené a ostatní uživatele vylučující užívání veřejného prostranství, nebylo upřednostňováno nad užíváním obecným.³⁶

Obec nemůže stanovit paušální poplatek vyšší než v zákonné sazbě za překročení stanovené lhůty k odstranění zvláštního užívání veřejného prostranství anebo za to, že užívání nebylo předem povoleno. Jediná možnost sankčního poplatku je tehdy, když obec stanoví dvě sazby přímo v obecně závazné vyhlášce, kdy však vyšší sazba nesmí překročit zákonnou sazbu.³⁷

Obec nemůže obecně závaznou vyhláškou zavést zákonem nestanovenou náhradu za ekologickou újmu při záboru veřejné zeleně, byť ve vlastnictví obce, jako nucenou veřejnou dávku. Nároky obce jako vlastníka zeleně lze řešit jen jako soukromoprávní nárok na náhradu škody. Též lze věc upravit smluvně při nájmu příslušného pozemku ve vlastnictví obce.³⁸

3 Místní poplatek ze vstupného

Poplatek ze vstupného se vybírá ze vstupného na kulturní, sportovní a prodejní akce a akce obdobného charakteru. Sazba poplatku činí až 20% z vybraného vstupného. Obec může po dohodě s poplatníkem poplatků stanovit paušální sazbou.

Ústavní soud judikoval, že **vstupné z prohlídek kulturních památek nelze zpoplatňovat a návštěvu hradu či zámku pokládat za kulturní akce ve smyslu zákona o místních poplatcích. Zákon o místních poplatcích předpokládá vybírání poplatku ze vstupného v případech, kdy jde o jednorázovou kulturní akci** (taneční zábava). Kromě toho jsou prostředky z vybraného vstupného na hrady a zámky většinou určeny pro veřejně prospěšné účely se zaměřením na financování oprav a údržby objektů chráněných památkovými úřady a v takovém případě se místní poplatek neplatí. Tato judikatura byla stanovena ve věci obecně

³³ Nález č. 176/2001 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu s. 316-317.

³⁴ § 4 ods. 1 zákona o poplatcích.

³⁵ Nález č. 176/2001 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu 315-316 a 317-318 (8/2002 Sb., Pl. ÚS 20/01).

³⁶ Nález č. 59/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 36 (211/2005 Sb., Pl. ÚS 21/02).

³⁷ Nález č. 176/2001 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu s. 316 a 317. Stanislav Kadečka: Právo obcí a krajů v ČR, Právo 2003, s. 214, 215-216.

³⁸ Nález č. 61/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (210/2005 Sb., Pl. ÚS 63/04).

závazné vyhlášky Karlštejna o místních poplatcích z 19. 2. 1991,³⁹ která zavedla místní poplatek ze vstupného na hrad Karlštejn, a to ve výši 2 Kč z každé vstupenky. Prakticky zde Ústavní soud odmítl extenzivní výklad pojmu kulturní akce⁴⁰ s tím, že pro poplatkovou povinnost se kulturní akcí myslí jednorázová akce zábavného charakteru, nikoliv vstup na stálou expozici v zařízeních trvalého charakteru (prohlídky kulturních památek, návštěva hradu). To odpovídá i důvodové zprávě vlády, která jako předkladatel zamýšlela umožnit obcím působit žádoucím směrem na pořádání kulturních a sportovních akcí v místě a nepřímo donutit pořadatele spolupracovat při těchto akcích s obcemi, respektive přihlédnout k jejich požadavkům. Podle zákona o místních poplatcích je osvobozen od poplatku vstup na akce, jejichž výtěžek bude použit na charitativní a veřejně prospěšné účely.

4 Místní poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst

Poplatek platí osoba, které bylo povolení vydáno. Poplatek neplatí fyzické osoby mající trvalý pobyt nebo vlastníci nemovitostí ve vybraných částech měst. Toto je ojedinělý případ zákonného rozdílu v samostatné působnosti měst a jiných obcí, kdy může poplatek vybírat jen město, nikoliv všechny obce. Otázkou je, zda nedošlo k porušení formální rovnosti obcí v oblasti samostatné působnosti před právem, bez ohledu na to, zda jsou statutárními městy, městy nebo jinými obcemi.

Takto zpoplatnit nelze vjezd na most, který je součástí místní komunikace určený k průjezdu motorových vozidel, přičemž toto jeho určení je jeho určením základním a obecným. Místem, kam lze zpoplatnit vjezd, je třeba rozumět ucelenější, zpravidla osídlenou lokalitu, kterou s vnějším světem (okolím) komunikace jako dopravní cesta spojuje. Není určující, zda obec postavila most z vlastních prostředků.⁴¹

5 Místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Obec má možnost zvolit si z několika systému zpoplatnění likvidace komunálního odpadu. Vždy si však může zvolit jen jeden. Jedním z nich je i místní poplatek. Druhým je poplatek za komunální odpad podle zákona o odpadech. V tomto případě je poplatníkem fyzická osoba produkující komunální odpad a plátcem je vlastník nemovitostí. Poplatek za komunální odpad podle zákona o odpadech není místním poplatkem, i když rozdíl je spíše formální (samostatný zákon) než věcný.⁴²

V případě místního poplatku je poplatníkem fyzická osoba, která má trvalý pobyt v obci nebo která je vlastníkem stavby sloužící k individuální rekreaci, rodinný dům nebo byt, ve kterých není hlášena k trvalému pobytu žádná fyzická osoba (v tomto případě se platí jen za jednu fyzickou osobu, byt je více spoluvlastníků). Za domácnost může být poplatek odveden společným zástupcem nebo za dům vlastníkem či správcem. Sazbu poplatku za kalendářní rok tvoří pevná částka ve výši až 250 Kč a pohyblivá částka stanovená na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu až do výše 750 Kč za osobu. Pohyblivou složku lze vypočítat tak, že celkové náklady na likvidaci

³⁹ Nález č. 33/1993-4 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu.

⁴⁰ § 6 ods. 1 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

⁴¹ Nález č. 109/2001 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu (269/2001 Sb., Pl.ÚS 23/2000). § 1 píš. f) zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. § 2 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

⁴² § 17a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. Dříve § 9 ods. 2 a § 10 zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech.

netříděného komunálního odpadu se vydělí počtem obyvatel.⁴³ Jak již z názvu poplatku plyne, v pohyblivé složce nemají být zahrnuty náklady na likvidaci tříděného komunálního odpadu.

Ústavní soud konstatoval, že je neústavní a obcházející zákon obecně závazná vyhláška, která umožňuje osvobodit jednu celou skupinu poplatníků, a to dle trvalého bydliště – místních občanů obce. Byť zákon určité osvobození umožňuje, tak je nemožné veřejnoprávní poplatek formou osvobození zcela zrušit a nahradit zákonem nepředvídanou formou smluvní ceny na základě soukromoprávní smlouvy uzavřené mezi obcí a poplatníkem – místním občanem.⁴⁴

⁴³ TOMÁŠ MAREK: Sporné body odpadových vyhlášek, *Moderní obec* 10/2003, s. 37.

⁴⁴ Nález č. 152/2002 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu (556/2002 Sb., Pl.ÚS16/02).